

UCHWAŁA NR XXXIII/417/2013
RADY GMINY KOLBASKOWO
z dnia 30 grudnia 2013 r.

**w sprawie gminnego programu przeciwdziałania przemocy w rodzinie oraz ochrony ofiar
przemocy w rodzinie na lata 2014-2018.**

Na podstawie art. 18 ust. 2 pkt 15 ustawy z dnia 8 marca o samorządzie gminnym (tekst jednolity Dz. U. z 2013 r. poz. 594) oraz art. 6 ust. 2 pkt 1 ustawy z dnia 29 lipca 2005 r. o przeciwdziałaniu przemocy w rodzinie (Dz. U. z 2005r. Nr 180, poz. 1493, z 2009 r. Nr 206, poz.1589, z 2010 r. Nr 28,poz. 146, Nr 125, poz.842, z 2011 r. Nr 149,poz. 887)
Rada Gminy Kolbaskowo uchwała co następuje:

§1. Uchwala się Gminny Program Przeciwdziałania Przemocy w Rodzinie oraz Ochrony Ofiar Przemocy w Rodzinie na lata 2014-2018, w brzmieniu stanowiącym załącznik do niniejszej uchwały.

§2. Wykonanie uchwały powierza się Wójtowi Gminy Kolbaskowo.

§3. Uchwała wchodzi w życie z dniem podjęcia.

Przewodniczący Rady Gminy

Byszard Wierzbicki

Gminny Program Przeciwdziałania Przemocy w Rodzinie oraz Ochrony Ofiar Przemocy w Rodzinie dla Gminy Kołbaskowo na lata 2014-2016

Rozdział 1.

Wprowadzenie

Najważniejsze informacje na temat przemocy w rodzinie

Przemoc - to zamierzone i wykorzystujące przewagę sił działanie przeciw członkowi rodziny, naruszające prawa i dobra osobiste, powodujące cierpienie i szkody.

Przemoc:

- 1) **Jest intencjonalna** - jest zamierzonym działaniem człowieka i ma na celu kontrolowanie i podporządkowanie ofiary.
- 2) **Utrudnia samoobronę z uwagi na wyraźną asymetrię sił** - w relacji jedna ze stron ma przewagę nad drugą. Ofiara jest słabsza a sprawca silniejszy.
- 3) **Narusza prawa i dobra osobiste** - sprawca wykorzystuje przewagę siły narusza podstawowe prawa ofiary (np. prawo do nietykalności fizycznej, godności, szacunku itd.)
- 4) **Powoduje cierpienie i szkody** - sprawca naraża zdrowie i życie ofiary na poważne szkody.

Rodzaje przemocy:

- **przemoc fizyczna** to zadawanie bólu fizycznego i/lub obrażeń fizycznych, bądź grożenie obrażeniami np.: uderzenie, ciągnięcie za włosy, kopanie, uderzanie jakimś przedmiotem, pchnięcie nożem itp.,
- **przemoc seksualna** to kontakt seksualny bez zgody; wykorzystywanie seksualne lub kontakty wymuszone siłą, w tym pieszczoty, stosunek seksualny, dotykanie narządów płciowych itp.,
- **przemoc emocjonalna** to krytykowanie, poniżanie, obmawianie, obrażanie, wmawianie choroby psychicznej i inne działania mające na celu podważenie poczucia własnej wartości,
- **przemoc ekonomiczna** to bezprawne finansowe wykorzystanie i/lub kontrolowanie środków niezbędnych do utrzymania ekonomicznej niezależności ofiary; uniemożliwienie podjęcia pracy zarobkowej lub wymuszenie pracy nieodpłatnej, ograniczenie dostępu do wspólnych zasobów itp.

Cechy charakterystyczne przemocy domowej

Przemoc domowa nie jest jednorazowym czynem. Często ma długą, nawet kilkunastoletnią historię. Przemoc domowa zwykle powtarza się według zauważalnej prawidłowości zwanej cyklem przemocy.

Cykl przemocy składa się z trzech następujących po sobie faz:

- **faza narastania napięcia** - początkiem cyklu jest zwykle wyczuwalny wzrost napięcia. Przyczyny napięcia mogą tkwić poza rodziną. Czasami są to błahostki powodujące wzrost napięcia i przyczyniające się do powstania agresji,
- **faza ostrej przemocy** - następuje wybuch agresji, sprawca zamienia się w kata, może dokonać straszliwych czynów, nie zwracając uwagi na krzywdę innych. W tej fazie ofiary najczęściej decydują się wzywać pomocy, złożyć skargę,
- **faza miodowego miesiąca** - faza skruchy i okazywania miłości. Sprawca zaczyna dostrzegać to, co się wydarzyło. Próbuje załagodzić sytuację, przeprasza, obiecuje poprawę, staje się

uczynny i miły. Próbuje przekonać ofiarę, że teraz będzie inaczej, że to już się nie powtórzy. Ofiary mu wierzą i zostają z nim, odwołują zeznania. Jednak po jakimś czasie wszystko zaczyna się od nowa. Przemoc z czasem się nasila, za każdym razem jest coraz gorzej. Sprawca zwykle zaczyna od uszczypliwej uwagi, lekkiego popchnięcia, siarczystego przekleństwa, by po jakimś czasie dopuścić się ciężkiego uszkodzenia ciała, wymyślnych psychicznych tortur, trwałego skaleczenia czy zabójstwa.

Charakterystyka ofiar przemocy:

- a) niska samoocena,
- b) wysoka zależność od partnerów,
- c) niepokój i depresja,
- d) izolacja społeczna,
- e) zinternalizowane poczucie winy,
- f) podporządkowanie się,
- g) ambiwalentne poczucie lojalności,
- h) zniekształcone ambicje,
- i) nadużywanie alkoholu i narkotyków.

Charakterystyka sprawców przemocy:

- a) niska samoocena i poczucie niedostosowania,
- b) poczucie izolacji i braku wsparcia społecznego,
- c) brak umiejętności społecznych i asertywności,
- d) zaburzenia psychiczne, takie jak lęk, depresja,
- e) nadużywanie alkoholu i/lub narkotyków,
- f) słaba kontrola impulsów i zachowania antyspołeczne,
- g) zaborczość, zazdrość, lęk przed porzuceniem,
- h) zrzucanie winy na innych, podsycanie sporów, okazywanie agresji i przemocy w odpowiedzi na prowokację,
- i) brak empatii w stosunku do zależnej ofiary, co może być uwarunkowane złym stanem zdrowia fizycznego lub psychicznego, problemami seksualnymi lub uszkodzeniami w czasie życia płodowego bądź okołoporodowymi,
- j) przeniesienie złości spowodowanej niezadowolaniem z pracy, stresem w pracy lub niedawnymi niekorzystnymi wydarzeniami życiowymi (np. separacja z małżonkiem, śmierć rodzica lub dziecka),
- k) problemy społeczno-ekonomiczne, takie jak bezrobocie, złe warunki mieszkaniowe, trudności finansowe,
- l) doświadczanie przemocy w dzieciństwie,
- m) stosowanie przemocy, groźby lub używanie broni.

Przeciwdziałanie przemocy w rodzinie jest wyzwaniem dla każdego, kto z racji wykonywanej profesji, pełnionej funkcji czy osobistego bądź zawodowego zaangażowania podejmuje trud przeciwstawienia się ogromowi krzywd, jakich doświadcza wiele rodzin w swoich domach. Podejmowanie działań w takich sytuacjach wymaga wiedzy i profesjonalnych umiejętności, tak aby skutecznie powstrzymać sprawców przemocy i nie przyczyniać się do pogarszania sytuacji ofiar.

Przemoc w rodzinie jest zjawiskiem, które - choć odwieczne - dopiero od kilkunastu lat istnieje w świadomości społecznej w naszym kraju i jest przedmiotem świadomych, skoordynowanych działań zaradczych.

Aby przerwać złą milczenie wokół pojedynczej ofiary i zmienić jej sytuację, nie wystarczy wiedzieć, że w Polsce występuje przemoc w rodzinie i że jest ona przestępstwem.

Nie wystarczy nawet motywacja do pomagania. Potrzebne są konkretne umiejętności - stąd pytanie o metody skutecznych oddziaływań. Ale to jeszcze nie wszystko - istotną rolę odgrywają emocje i przekonania osób pomagających.

Aby osiągnąć zamierzony cel, niezbędne jest podejmowanie działań przez reprezentantów wielu służb, a co ważniejsze, muszą oni działać razem. W ten sposób mogą zyskać większą skuteczność, wspierać się nawzajem, unikać zarówno wypalenia z powodu nieskuteczności wysiłków, jak i powielania tych samych działań oraz podejmowania sprzecznych kroków. Warto, żeby przedstawiciele różnych służb zajmujący się przemocą domową znali się i mieli ze sobą dobry kontakt.

Pomoc społeczna jest ogromnie istotnym ogniwem przeciwdziałania przemocy domowej, dysponuje bowiem szczegółową wiedzą o poszczególnych rodzinach i określonymi możliwościami pomagania. Do jej działań konieczność posługiwania się Niebieskimi Kartami wprowadziła ustawa o pomocy społecznej.

Kolejną ważną instytucją, która z racji swoich kompetencji musi włączać się do lokalnego systemu pomagania ofiarom pomocy domowej, jest gminna komisja rozwiązywania problemów alkoholowych. Rozpoczynając sprawy nakierowane na zobowiązanie do leczenia osób uzależnionych od alkoholu, często ma do czynienia z sprawcami przemocy. Samo zobowiązanie do leczenia odwykowego nie jest w stanie zatrzymać przemocy, nawet jeśli sprawca podejmie leczenie. Nadużywanie alkoholu, chociaż w wysokim stopniu koreluje z przemocą, nie jest uważane za jedyny czynnik sprawczy.

Przyglądając się zadaniom i kompetencjom instytucji oraz służb działających w środowisku lokalnym można stwierdzić, że przynajmniej teoretycznie wszystkie rodzaje pomocy są dostępne dla ofiar przemocy w rodzinie. W praktyce wygląda to inaczej, a z doświadczeń osób pomagających osobom dotkniętym przemocą w rodzinie wynika, że zadania związane z przeciwdziałaniem przemocy nie mogą być realizowane niejako przy okazji innych działań. Konieczne są zatem szkolenia oraz zmiana postaw - i to nie tylko na poziomie instytucjonalnym czy społecznym, ale także na osobistym.

Rozdział 2.

Zasoby w zakresie przeciwdziałania przemocy w rodzinie - analiza SWOT

1) Instytucje działające na terenie Gminy Kolbaskowo:

- a) Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej w Kolbaskowie,
- b) Gminny Ośrodek Wsparcia Rodziny – Oddział Ośrodka Pomocy dla Osób Pokrzywdzonych Przystępstwem (prowadzony przez Stowarzyszenie „SOS dla Rodziny”)
- c) Świetlice środowiskowe - Placówki wsparcia dziennego,
- d) Gminna Komisja Rozwiązywania Problemów Alkoholowych,
- e) Szkoły i przedszkola,
- f) Centrum NZOZ „Salus”
- g) Przychodnia Medycyny Rodzinnej lek. med. W. Żuliński
- h) Centrum Integracji Społecznej „SOS”,
- i) Ośrodek Wsparcia - Dom Samotnej Matki w Karwowie

2) Mocne strony

- a) dobrze przygotowana i stale doskonaląca umiejętności kadra instytucji działających na rzecz rodziny;
- b) znajomość problemu i dobrze działające służby zajmujące się profilaktyką i wsparciem rodzin zagrożonych patologiami;

- c) rozwój poradnictwa dla osób uwikłanych w przemoc;
- d) poparcie działań i współpraca z samorządem gminnym.

3) Słabe strony

- a) brak specjalistycznego ośrodka wsparcia dla ofiar przemocy w rodzinie,
- b) brak specjalistycznego ośrodka dla sprawców przemocy w rodzinie.

4) Zagrożenia

- a) niedostatek finansowy w rodzinach związany z bezrobociem;
- b) negatywne wzorce zachowań społecznych;
- c) brak wydolności wychowawczej rodzin, bezradność w sprawach opiekuńczo-wychowawczych;
- d) problemy związane z uzależnieniami w rodzinach.

5) Szanse

- a) wzrost świadomości społecznej;
- b) wykształcona i stale doskonaląca swoje umiejętności kadra pracowników służb społecznych, policji, sądu;
- c) współpraca z instytucjami, związkami wyznaniowymi, organizacjami pozarządowymi w obszarze przeciwdziałania przemocy w rodzinie;
- d) realizacja programów profilaktycznych umożliwiających rodzinie dotkniętej przemocą lub inną sytuacją kryzysową przezwyciężanie trudności.

Rozdział 3.

Skala zjawiska przemocy w rodzinie w Gminie Kołbaskowo

Na terenie gminy Kołbaskowo od 2009 roku prowadzone są badania skierowane do mieszkańców Gminy Kołbaskowo za pośrednictwem instytucji użyteczności publicznej, organizacji pozarządowych, placówek oświatowo-wychowawczych itp. dotyczące zjawiska przemocy.

W znacznej części przemoc z jaką zetknęli się badani to przemoc psychiczna i fizyczna. Do częstych przejawów przemocy w rodzinie należą awantury domowe, bardzo często wywoływane pod wpływem alkoholu, pobicia, poniżanie, wyzywanie, zaniedbanie, przemoc ekonomiczna w stosunku do członków rodzin – zarówno do współmałżonków, dzieci jak i osób starszych.

Działania Gminnego Ośrodka Wsparcia Rodziny – Oddziału Ośrodka Pomocy dla Osób Pokrzywdzonych Przystępstwem, Gminnego Ośrodka Pomocy Społecznej oraz Zespołu Interdyscyplinarnego w zakresie interwencji kryzysowej związanej z przemocą w rodzinie:

- 2009r. – 103 osoby, 42 rodziny, prowadzono 6 procedur „Niebieskiej Karty”,
- 2010r. – 250 osób, 61 rodzin, prowadzono 6 procedur „Niebieskiej Karty”,
- 2011r. – 85 osób, 33 rodziny, prowadzono 7 procedur „Niebieskiej Karty”,
- 2012r. – 65 osób, 29 rodzin, prowadzono 18 procedur „Niebieskiej Karty”,

Rozdział 4.

Cel ogólny programu:

Przeciwdziałanie przemocy w rodzinie, zwiększanie dostępności i skuteczności pomocy dla rodzin, w których stosowana jest przemoc, ochrona ofiar przemocy w rodzinie oraz zmniejszenie rozmiaru przemocy w rodzinach.

Cele pośrednie:

I. Zmiana postaw społeczności lokalnej wobec przemocy w rodzinie poprzez stałą edukację:

- 1) Systematyczne pogłębianie wiedzy na temat zjawiska przemocy poprzez edukację środowiska lokalnego ukierunkowana na zniwelowanie mitów i stereotypów dot. przemocy

poprzez podejmowania działań w środowisku mających wpływ na zmianę obyczajów i zniwelowanie postaw usprawiedliwiających stosowanie przemocy.

Działanie o charakterze ciągłym.

2) Przeprowadzanie lokalnych kampanii społecznych, informacyjno-edukacyjnych propagujących właściwe relacje w rodzinach mobilizujące społeczność lokalną do podejmowania działań zmierzających do powstrzymania przemocy w rodzinach.

Działanie o charakterze ciągłym.

3) Aktualizowanie bazy danych o instytucjach świadczących pomoc rodzinom uwikłanym w przemoc i oferowanych form wsparcia.

Działanie o charakterze ciągłym.

4) Informowanie mieszkańców gminy przyczyniające się do uwrażliwienia na problem przemocy w rodzinach poprzez zamieszczanie artykułów i informacji w lokalnej prasie, organizacja spotkań ze społecznością lokalną, konsultacje.

Działanie o charakterze ciągłym.

5) Kolportaż ulotek i broszur dot. problemu przemocy w rodzinach.

Działanie o charakterze ciągłym.

6) Rozpowszechnianie wiedzy na temat stosowania przemocy w rodzinach poprzez udostępnianie zbiorów bibliotecznych i czasopism zgromadzonych w Gminnym Ośrodku Pomocy Społecznej.

Działanie o charakterze ciągłym.

7) Prowadzenie działalności informacyjno-konsultacyjnej skierowanej do społeczeństwa lokalnego, dzieci i młodzieży.

Realizacja działania w sposób dostosowany do potrzeb.

8) Organizowanie lub współorganizowanie pikników rodzinnych, festynów, zawodów sportowych służących wzmocnieniu więzi w rodzinach.

Realizacja działania w sposób dostosowany do potrzeb.

II. Ograniczenie rozmiarów zjawiska przemocy w rodzinie:

1) Prowadzenie monitoringu przemocy na terenie Gminy Kołbaskowo.

Działanie o charakterze ciągłym.

2) Informowanie społeczności lokalnej o gminnej ofercie przeciwdziałania przemocy, w tym działaniach Zespołu Interdyscyplinarnego i możliwości procedury Niebieskie Karty

Działanie o charakterze ciągłym.

3) Prowadzenie interwencji kryzysowej w rodzinach poprzez wykorzystanie procedury „Niebieskiej Karty”.

Realizacja działania dostosowana do potrzeb.

4) Ścisła współpraca z policją, szkołami, instytucjami pozarządowymi oraz instytucjami zajmującymi się problemem przemocy w rodzinie.

Działanie o charakterze ciągłym.

5) Działania edukacyjno-informacyjne prowadzone w Gminnym Ośrodku Wsparcia Rodziny

Działanie o charakterze ciągłym.

6) Wprowadzanie nowatorskich rozwiązań służących ograniczeniu rozmiaru przemocy w rodzinach.

Realizacja działania dostosowana do potrzeb.

III. Usprawnienie systemu interwencji i wsparcia rodziny:

1) Kontynuacja prac Zespołu interdyscyplinarnego.

Działanie o charakterze ciągłym.

2) Podnoszenie wiedzy i kwalifikacji członków Zespołu Interdyscyplinarnego.

Działanie o charakterze ciągłym.

3) Doskonalenie nabytych umiejętności członków Zespołu Interdyscyplinarnego oraz członków Grup roboczych.

Realizacja działania dostosowana do potrzeb.

4) Podnoszenie kompetencji instytucji i organizacji tworzących lokalny system przeciwdziałania przemocy poprzez umożliwienie korzystania ze szkoleń i konsultacji.

Realizacja działania dostosowane do potrzeb.

5) Pomoc specjalistyczna prowadzona w ramach Gminnego Ośrodka Wsparcia Rodziny

Działanie o charakterze ciągłym.

6) Prowadzenie monitoringu rodzin ze środowisk szczególnie zagrożonych przemocą w rodzinach.

Działanie o charakterze ciągłym.

7) Diagnozowanie zjawiska przemocy na terenie gminy.

Działanie o charakterze ciągłym

IV. Prowadzenie poradnictwa dla ofiar przemocy w rodzinie oraz zwiększenie możliwości dostępności pomocy dla osób domowej przemocy:

1) Zapewnienie dostępu do konsultacji specjalistycznej w Gminnym Ośrodku Wsparcia Rodziny poprzez dostosowanie świadczeń do istniejących potrzeb.

Działanie o charakterze ciągłym.

2) Udzielanie pomocy prawnej, psychologicznej, pedagogicznej, terapeutycznej w ramach działającego Gminnego Ośrodka Wsparcia Rodziny

Działanie o charakterze ciągłym.

3) Prowadzenie poradnictwa socjalnego.

Działanie o charakterze ciągłym..

4) Zapewnienie schronienia dla osób i rodzin uwikłanych w przemoc.

Realizacja działania w sposób ciągły, dostosowany do potrzeb.

5) Poszerzenie specjalistycznej pomocy w Gminnym Ośrodku Wsparcia Rodziny

Realizacja działania dostosowana do potrzeb.

6) Tworzenie grup wsparcia dla osób doznających przemocy.

Działanie o charakterze ciągłym, dostosowane do potrzeb.

7) Prowadzenie konsultacji dla rodzin, rodziców i opiekunów dzieci, polegających na utrwalaniu właściwych postaw rodzicielskich wzmacniających więzi rodzinne.

Działanie o charakterze ciągłym.

8) Kontynuacja pomocy psychoterapeutycznej dla rodzin znajdujących się w kryzysie poprzez np. prowadzenie terapii rodzinnej.

Działanie o charakterze ciągłym.

9) Organizowanie wolnego czasu dzieciom i młodzieży.

Działanie o charakterze ciągłym.

10) Ścisła współpraca z instytucjami, organizacjami pozarządowymi posiadającymi bazę lokalową tj. między innymi hostele, schroniska, specjalistyczne ośrodki wsparcia dla osób uwikłanych w przemoc.

Działanie o charakterze ciągłym.

V. Podnoszenie wiedzy i kwalifikacji osób zajmujących się problemem na terenie Gminy Kolbaskowo:

- 1) Podnoszenie wiedzy i kompetencji przedstawicieli Zespołu interdyscyplinarnego oraz osób zajmujących się przemocą w rodzinie, w szczególności poprzez organizowanie spotkań z udziałem profesjonalistów w tej dziedzinie.
Realizacja działania dostosowana do potrzeb.
- 2) Systematyczne pogłębianie wiedzy na temat zjawiska przemocy w rodzinie oraz udzielania pomocy dla ofiar przemocy w rodzinie poprzez uczestnictwo w szkoleniach w zakresie przemocy w rodzinie, organizowanie, współfinansowanie szkoleń dla osób zajmujących się problemem przeciwdziałania przemocy w rodzinie.
Realizacja działania dostosowana do potrzeb.
- 3) Organizowanie na terenie placówek oświatowo-wychowawczych działań profilaktycznych minimalizujących zachowania agresywne wśród uczniów.
Realizacja działania w sposób ciągły, dostosowany do potrzeb.
- 4) Wdrażanie w placówkach wsparcia dziennego działań i programów profilaktycznych minimalizujących zachowania agresywne wśród dzieci i ich rodziców.
Realizacja działania dostosowane do potrzeb.
- 5) Podnoszenie kompetencji wychowawców pracujących w Placówkach wsparcia dziennego, ze szczególnym naciskiem na uwrażliwienie na problem przemocy w rodzinach, nauce rozpoznawania sygnałów świadczących o stosowaniu przemocy w rodzinnych domach.
Realizacja działania dostosowana do potrzeb.
- 6) Zwiększenie skuteczności udzielania pomocy dla osób uwikłanych w przemoc i skutecznej ochrony ich praw poprzez podnoszenie kompetencji służb działających w tym obszarze.
Realizacja działania w sposób ciągły, dostosowany do potrzeb.

VI. Współpraca z instytucjami, organizacjami pozarządowymi działającymi w środowisku lokalnym na rzecz zapobiegania i zwalczania przemocy w rodzinie:

- 1) Kontynuacja współpracy ze Stowarzyszeniem „SOS dla Rodziny” prowadzącym Gminny Ośrodek Wsparcia Rodziny Oddział Ośrodka Pomocy dla Osób Pokrzywdzonych
Przestępstwem
Działanie o charakterze ciągłym.
- 2) Ścisła współpraca z kościołami, związkami wyznaniowymi, organizacjami pozarządowymi i innymi organizacjami zaangażowanymi w pomoc osobom lub rodzinom uwikłanym w przemoc.
Działanie o charakterze ciągłym.
- 3) Podejmowanie inicjatyw zmierzających do rozszerzenia udziału podmiotów niepublicznych w realizację zadań z zakresu pomocy osobom i rodzinom uwikłanym w przemoc.
Działanie o charakterze ciągłym.

Rozdział 6.

Ewaluacja programu

Program będzie ewaluowany poprzez systematyczną sprawozdawczość - jeden raz w roku – dokonywaną w ramach wszystkich elementów systemu. Podstawowymi wskaźnikami służącymi do ewaluacji programu są:

- liczba wypełnionych Niebieskich Kart,
- ilość interwencji, udzielonych porad, konsultacji, ilości osób korzystających z porad specjalistycznych w Gminnym Ośrodku Wsparcia Rodziny.

Rozdział 7.

Budżet programu

Realizacja programu finansowana będzie ze środków budżetu Gminy Kołbaskowo oraz z środków pochodzących z dotacji i środków pozabudżetowych pozyskanych z innych źródeł.